

Motion till riksdagen 2012/13:A390

av **Ulrika Karlsson i Uppsala (M)**

Proportionalitetsprincip vid fackliga stridsåtgärder

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en proportionalitetsprincip vid fackliga stridsåtgärder.

Motivering

Den svenska modellen är ett beprövat system med två parter som representerar dels arbetstagare, dels arbetsgivare. Förhandlingar mellan parterna sker utan inblandning från staten, vilket innebär att ett stort ansvar vilar på dessa parter. De måste således agera omsorgsfullt och med insikt vad beträffar den roll de har i samhället i syfte att bibehålla trovärdighet och förtroende från medborgarna.

För större företag är kollektivavtalen en praktisk lösning. Detta har vitsordats av bland annat företrädare för näringslivet, fackliga organisationer och politiska partier. Den svenska modellen har fungerat relativt väl inom arbetsrätten för stora och medelstora företag. Konstruktionen av modellen är dock inte alltid ändamålsenlig för små företag, med endast en eller några anställda.

Under de senaste åren har vi sett hur olika fackförbund har visat sitt missnöje i olika förhandlingar genom aktioner som har överskridit rimlighetens krav. Detta har bland annat skett via strejker, vars effekter inte har stått i proportion till sina ändamål. Främst har problemet dock legat i de så kallade sympatiåtgärderna. Det är en form av strejk där inte endast medlemmar i det förbund som strejkar deltar utan även andra fackliga förbund. Konsekvenserna kan bli förödande för såväl det enskilda företaget som den enskilde anställda. De bromsklossar och ventiler, till exempel förankring hos medlemmar och krav på proportionalitet, saknas i Sverige till skillnad från i många andra länder. I flera länder är även sympatistrejker förbjudna och ventiler för att värna fredsplikten införda.

Fel! Okänt namn på

Synergieffekten som uppstår när ett litet företag sätts i blockad och när andra fackförbund deltar i denna får negativa konsekvenser. Blockader skrämmer iväg kunder och med exempelvis utebliven sophämtning skapas en hälsofarlig arbetsplats, som inte kan fungera normalt. Vi har också sett exempel på blockader som har drivit företag i konkurs. Bakom dessa tvister kan det ligga en ovilja att skriva på ett kollektivavtal, trots att rådande arbetsförhållanden är likvärdiga de kollektivavtalsenliga villkoren och accepterade av de anställda. Att värna den svenska modellen behöver inte stå i motsättning till att värna svenska företag, dess anställda eller, för den skull, avtalsfriheten. Att tvinga fram en konkurs genom blockad och sympatiåtgärder står inte i proportion till målet – att förmå någon att skriva under ett valfritt avtal.

Det statliga betänkandet SOU 1998:141 från år 1998 är tydligt med vad en proportionalitetsprincip skulle innebära. Det föreslås att rätten till stridsåtgärder begränsas genom införandet av en sådan princip. Proportionalitetsprincipen utgår från relationen mellan en vidtagen stridsåtgärd och skadan den förorsakar. En stridsåtgärd som förväntas leda till skada eller annan olägenhet, och som står i uppenbart missförhållande till åtgärdens omfattning, ska kunna förklaras olovlig.

Arbetsmarknadsutskottet konstaterade i sitt betänkande 2009/10:AU5 att det vid en internationell jämförelse visat sig att såväl antalet konflikter som antalet arbetstvister i övrigt på den svenska arbetsmarknaden är lågt. Det må vara sant, men även om de är få kan det vara nog så förödande. För att uppnå en harmoni på arbetsmarknaden och i samhället skulle vi behöva se över möjligheten till tvångsskiljedom för att tvinga parterna till ansvarsfulla avtal. Vi bör även se över möjligheten att förbjuda fackliga organisationer att vidta stridsåtgärder mot företag där organisationen saknar medlemmar samt förbjuda samhällsfarliga konflikter.

Det bästa vore om parterna självmant kunde komma överens om en proportionalitetsprincip, vilket gynnar såväl arbetstagare som arbetsgivare. Då detta inte alltid är möjligt kan det finnas anledning för regeringen att överväga lagstiftning i syfte att modernisera spelreglerna och stävja missbruket av konfliktvapnet på arbetsmarknaden.

Stockholm den 24 september 2012

Ulrika Karlsson i Uppsala (M)